

Snoeien en versnipperen,

De winter is in aantocht en dat betekent snoeien en uitdunnen van beplantingen op de golfbaan. Werk dat vaak als alledaags wordt ervaren en waar nonchalantheid op de loer ligt met alle gevolgen van dien. Tijd voor een opfrismoment voor het geheugen bij lichte snoeiwerkzaamheden en het werken met de versnipperaar. Hierbij staat veiligheid en vakkundigheid voorop.

TEKST: ROLAND TROMP - FOTO'S: BERT BEENS

alledaags en achteloos?

Allereerst veilig werken. Een kreet die bij sommigen een vermoeidheidssyndroom geeft. Maar laten we eerlijk zijn; een onderwerp dat niet alleen in het belang voor de gebruiker is maar zeer zeker ook voor de omstanders! Wat is nu eigenlijk veilig werken? Veilig werken begint met bewust werken, controle hebben over je werk. Weten waar je mee bezig bent. Veilig werken is de combinatie van: een juiste machine of gereedschap, het uitvoeren van goed onderhoud, het hanteren van een goede werktechniek en het gebruik van de juiste persoonlijke beschermingsmiddelen. Bewust is het in deze volgorde gezet omdat de controle altijd bij de bron van het gevaar moet beginnen! Er wordt tenslotte gewerkt met machines en gereedschappen die verwondingen kunnen veroorzaken. Veelal wordt het dragen van PBM's als het belangrijkste genoemd. PBM's zijn echter bedoeld om eventuele restrycties af te dekken, juist in combinatie met een deskundige werktechniek.

Juiste handgereedschap

Laten we beginnen met het gereedschap voor snoeiwerkzaamheden. Snoei-scharen en -zagen zijn handgereedschappen die worden gebruikt om lichte snoeiwerkzaamheden te verrichten. Zo zijn er diverse handsnoeischaren en takkenscharen bestaand uit een bewegend bovenmes en een vast ondermes. Onder handsnoeizaag bestaat er een grote variatie aan uitvoeringen waarbij bepaalde typen ook als stokzaag zijn te gebruiken. Gebruik het gereedschap voor het werk waarvoor ze bedoeld zijn. Een snoeischaar knipt tot ongeveer 2,5 centimeter doorsnede. Een takkenschaar heeft een snijcapaciteit tot circa 5 centimeter doorsnede. Snoeizagen zijn zagen om bomen te snoeien door takken af te zagen. Kies een fijne vertanding voor hard- of dunhout en een grote vertanding voor zacht- en dikhout.

Versnipperaar

Met betrekking tot de versnipperaar is

het belangrijk om voor aanvang van het werk de machine te controleren en te weten of deze voldoet aan de geldende voorschriften. Zo staat voor de takversnipperaar specifieke technische veiligheidseisen vastgelegd in de zogeheten NEN-EN 13525. Zo geldt bijvoorbeeld dat de uiterste stand van de bedieningshendel altijd 'stop' of 'terugvoer' moet zijn. Ook geldt dat de afstand tussen de onderste rand van de invoertrechter en de invoerrollen zo groot moet zijn dat men niet gemakkelijk bij de rollen kan komen – afhankelijk van de hoogte en de hoek tussen 120 en 150 cm. Om problemen te voorkomen is daarom een periodieke machinekeuring noodzakelijk.

Bij de voorbereiding hoort natuurlijk ook het onderhoud. Afhankelijk van de machine en het gereedschap kunnen er specifieke controlepunten zijn. In dit geval is het aan te bevelen de bedieningshandleiding na te lezen.

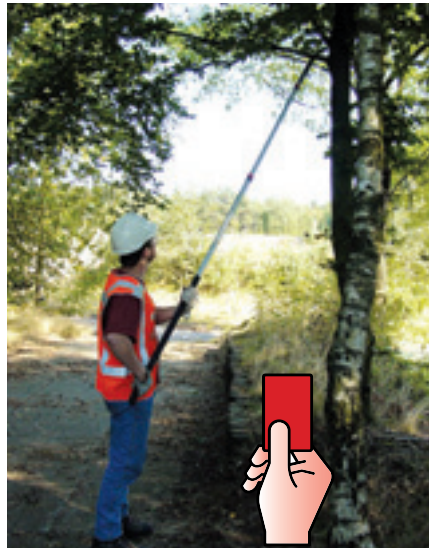

Gebruik snoeizagen waarvoor ze bedoeld zijn. Kies een grote vertanding voor zacht- en dikhout en een fijne vertanding voor hard- of dunhout en

Tips werktechniek

Snoeien

- Zorg dat e snoeischaar en of-zaag schoon, scherp en goed afgesteld is. Dit vergemakkelijkt het werk aanzienlijk en laat een 'schone' snoeiwond achter.
- Beoordeel de werkplek en tref eventueel veiligheidsmaatregelen (plaats borden, afzetting of baan afsluiten).
- Kies de juiste PBM's (helm, veiligheidsbril, handschoenen en veiligheidschoenen).
- Let bij het werken met een stokzaag op de ruimte achter je (trekkende beweging).
- Juiste werkhouding bij het snoeien: niet te ver van boom en houd de pols zo recht mogelijk.
- Zaag niet met een te lange steel (langer dan 6 m).
- Gebruik de handsnoeizaag tot reikhoogte; gebruik anders een stokzaag.
- Beslis welke takken je snoeit: eerst grote zuigers en dubbele toppen, grote takken uit takkransen, de onderste takken en kleine probleemtakken; let op: niet meer dan 20 procent van de takken.
- Denk aan een juiste snoeitechniek. Zorg dat je de takkraag niet beschadigt, snoei dikke takken in twee keer – op stomp zagen.
- Stop een snoeischaar niet los in je zak; gebruik een houder.

Links: **Foutieve werkhouding** met de stokzaag: De persoon staat te ver van de boom verwijderd, let ook op gebogen pols.

Rechts: **Goede werkhouding**: Dicht bij de boom en pols is gestrekt.

- Controleer je werk tussendoor en aan het einde, gaat alles goed?

Versnipperen

Is het snoeiwerk gebeurd dan kan het takhout verwerkt worden met de versnipperaar. Hieronder volgen enkele tips voor het werken met deze machine.

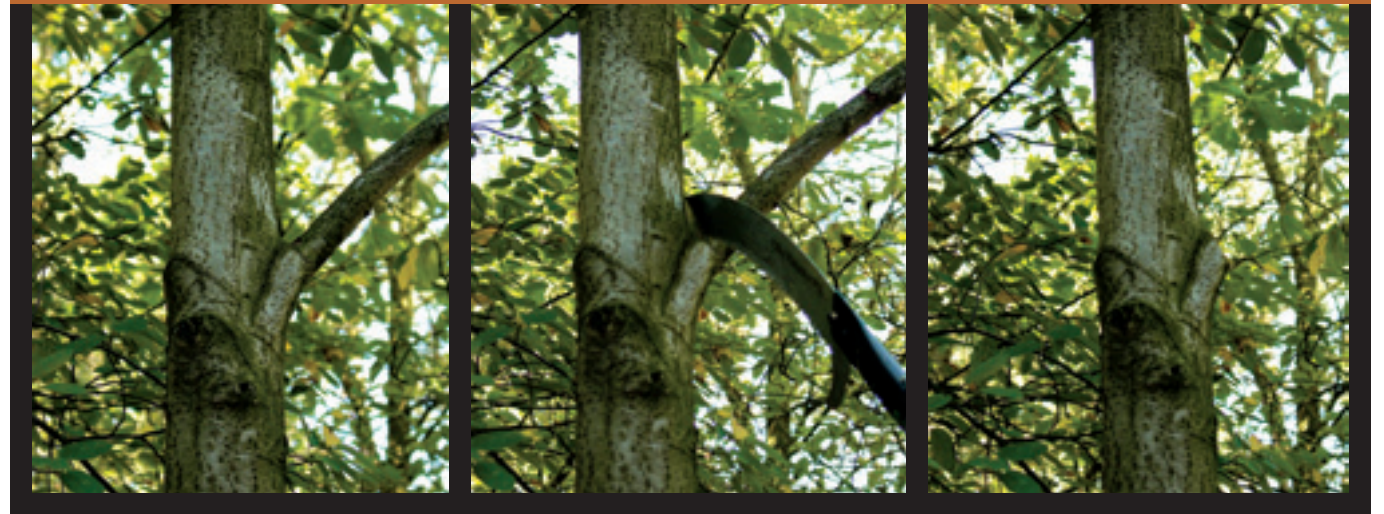
- Denk bij het onderhoud aan volgende punten: smering draaiende delen, bij eigen motor BOK-controle 'brandstof'-olie en koelvloeistof, controle hydrauliekoliepeil, scherpte snijmesen en tegenmes. Kijk voor eventuele aanvullende controlepunten in de gebruikershandleiding!

- Gebruik als persoonlijke beschermingsmiddelen een combinatiehelm (helm, gehoorbeschermers en vizier), handschoenen (het liefst met elastieke boord dat strak om de pols zit), veiligheidschoeisel en een glad afgewerkte en nauwsluitende overall (de versnipperoverall). Hierbij geldt dat takken niet aan kledingstukken mogen haken waardoor het gevaar van meertrekken kan ontstaan.
- Een goede werkaanpak is belangrijk. Dit begint met het neerleggen van de takken na de snoei. Leg de takken met de uiteinden bij elkaar richting versnipperaar. Zaag grote, onregel-

Snoeitechniek bij zware takken: eerst op stomp zagen

Zorg dat je de takkrans niet beschadigt

Rechts: **Verkeerde werktechniek**, let op openstaande rits van de overall, combi helm onvoldedig in gebruik, handschoenen niet sluitend, aanwezigheid van struikeltakken en een verkeerde opstelling van de uitvoerpijp. Rechts: **Goede werktechniek**, juist gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen, schone werkplek en goede opstelling van de versnipperaar.

- matige en lange takken eerst door. Dit voorkomt onnodig veel duw en trekwerk.
- Plaats de versnipperaar op zo'n manier dat de loopafstand tussen takhout en machine zo gering mogelijk is. Ook de stand van de invoerbak is belangrijk om zo min mogelijk met gedraaide rug te moeten werken.
- Let erop dat de plek voor de invoer-

trechter redelijk schoon blijft in verband met 'struikeltakken'.

- Plaats de uitvoerpijp op zo'n manier dat er geen gevaar en schade ontstaat aan omstanders, collega's, verkeer, gebouwen en beplanting. Om de bedieningspersoon zoveel mogelijk te vrijwaren van stof en dergelijke moet je de uitvoerpijp zo richten dat de snippers met de wind mee geblazen worden.
- En natuurlijk nooit met de handen in de invoertrechter. Gebruik andere takken om iets aan te duwen. Een verbandtrommel dient op de werkplek aanwezig te zijn. Verder moet de werkploeg uit minimaal twee personen bestaan.
- Laat takken los zodra deze worden gepakt door de invoerrollen en let op terugschietend hout – vooral dood hout. Het is aan te bevelen weg te stappen zodra de takken ingevoerd worden.

Voor de omgang met de takversnipperaar is nogmaals gezond verstand en kennis van zaken nodig. Laat je niet verrassen door achteloos en ondeskundig te werken. Voorlichting of scholing hierin zijn daarom belangrijk.

Roland Tromp is trainer bij IPC Groene Ruimte in Arnhem. IPC Groene Ruimte verzorgt o.a. trainingen op het gebied van onderhoud golfbanen, terreinmeester en groenvoorziening. Meer info op www.ipcgroen.nl of via telefoon (026) 35 50 100.